

שעור ד: אדם כי יקריב מבם

Shiur #4: The Odd Syntax of 1:2

(1) ויקרא א-ב:ג

(א) ויקרא אל-משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר: (ב) דבר אל-בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב **מבם** קרבן לה' מן-הבהמה מן-הבקר ומן-הצאן תקריבו את-קרבנכם: (ג) אם-עלה קרבנו מן-הבקר **זכר תמים** יקריבנו אל-פתח אהל מועד יקריב אותו **לרצונו** לפני ה': (ד) וסמך ידו על ראש העלה ונרצה לו **לכפר עליו**: (ה) ושחט את-בן הבקר לפני ה' והקריבו בני אהרן הכהנים את-הדם וזרקו את-הדם על-המזבח סביב אשר-פתח אהל מועד: (ו) והפשיט את-העלה ונתח אתה לנתחיה: (ז) ונתנו בני אהרן הכהן אש על-המזבח וערכו עצים על-האש: (ח) וערכו בני אהרן הכהנים את הנתחים את-הראש ואת-הפדר על-העצים אשר על-האש אשר על-המזבח: (ט) וקרבו וקרעו ירתח במים והקטיר הכהן את-הכל המזבחה **עלה אשה ריח-ניחוח לה**: (י) ואם-מן-הצאן קרבנו מן-הכשבים או מן-העזים **לעלה זכר תמים** יקריבנו: (יא) ושחט אותו על ירך המזבח צפנה לפני ה' וזרקו בני אהרן הכהנים את-דמו על-המזבח סביב: (יב) ונתח אותו לנתחיו ואת-ראשו ואת-פדרו וערך הכהן אתם על-העצים אשר על-האש אשר על-המזבח: (יג) והקרב והקרע ירתח במים והקריב הכהן את-הכל והקטיר המזבחה **עלה הוא אשה ריח ניחוח לה**: (יד) ואם מן-העוף **עלה קרבנו לה'** והקריב מן-התאים או מן-בני היונה את-קרבנו: (טו) והקריבו הכהן אל-המזבח ומלק את-ראשו והקטיר המזבחה ונמצה דמו על קיר המזבח: (טז) והסיר את-מראתו בנצתה והשליך אותה אצל המזבח קדמה אל-מקום הדשן: (יז) ושפע אותו בכנפיו לא יבדיל והקטיר אותו הכהן המזבחה על-העצים אשר על-האש **עלה הוא אשה ריח ניחוח לה**: (א) **נפש** כיתתקריב קרבן מנחה לה' סלת יהיה קרבנו ויצק עליה שמן ונתן עליה לבנה: (ב) והביאה אל-בני אהרן הכהנים וקמץ ממש מלא קמצו מסלתה ומשמנה על כל-לבנתה והקטיר הכהן את-אזברתה המזבחה **אשה ריח ניחוח לה**: (ג) והנותרת מן-המנחה לאהרן ולבניו קדש קדשים מאשי ה':

Questions:

- How are we to understand the odd syntax of the opening directive – **אדם כי יקריב מבם קרבן**?
 - If the intent is "if any of you wish to bring a Korban..." it should have read **אדם מבם כי יקריב קרבן**.
- The heading indicates **מן הבהמה** – yet it (apparently) includes **עולת העוף**
- Why is the **בקר** first?
 - Consider: the first offering we brought as a people (**קרבן פסח**) was **צאן**.
 - And the most prominent **קרבן** in our national history was **עקידת יצחק** – again, **צאן**.
- Why is the component of **רצון** only mentioned (twice!) in the context of the **קרבן בקר**?
- Why is **סמיכה** the point at which the **קרבן** is "favorably accepted"?
- This is a voluntary offering – what is the **כפרה** which is effected here? (v. 4)

(2) משנה כתב יד קאופמן מנחות י"ג:א
נאמר בעולת הבהמה: "אשה ריח ניחוח" (ויקרא א'ט'), במנחה: "אשה ריח ניחוח" (ויקרא ב'ב'), ללמד שאחד מרבה ואחד ממעט, ובלבד שיכונן אדם את דעתו לשמים.

(3) מנחות קי ע"א
אמר רבי זירא מאי קראה מתוקה שנת העובד אם מעט ואם הרבה יאכל.
רב אדא בר אהבה אמר מהכא ברבות הטובה רבו אוכליה ומה כשרון לבגליו.
תניא אמר רבי שמעון בן עזאי בוא וראה מה כתיב בפרשת קרבנות שלא נאמר בהן לא אל ולא אלהים אלא ה' שלא ליתן פתחון פה לבעל דין לחלוק.
ונאמר בשור הגס אשה ריח ניחוח ובעוף הדק אשה ריח ניחוח ובמנחה אשה ריח ניחוח.
לומר לך אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכונן את לבו לשמים.

(4) נצ"ב ויקרא א:ב
מן הבהמה – דעת המפרשים שהוא בתנאי אם יקריב מן הבהמה. אזי יהיה מן הבקר וגו'. וגם זה אינו לפי הנגינה דהרי האתנחתא אינו על מן הבהמה אלא משמעו אדם כי יקריב מכס קרבן לה' יהי מן הבהמה ומפרש באיזה בהמה. מן הבקר וגו'. וא"כ קשה והרי אפשר להקריב מן העוף...

(5) ר' דוד צבי הופמן ויקרא א:ב
ואחרי עיון מלא אפשר רק להצדיק את בעל הטעמים. שהרי החוק מכיר בחלוקה זו בראשונה קרבנות נדבה שאפשר לאדם להביא לפי רצונו בלי סיבה מיוחדת, אדם כי יקריב, שבהם דנים פרקים א'–ג'. מול אלה נזכרים הקרבנות, שמובאים מסיבות מסוימות ועל פי חובה בפרקים ד-ה.
הקרבנות מהסוג הראשון הם:
(א) עולה (אם עולה קרבנו א:ג), וכנגד זו:
(ב) שלמים (ואם זבח שלמים ג:א).
החוק על דבר המנחה, המתחיל בצורה אחרת, ונפש כי תקריב, הוא, כפי שנבאר להלן, מאמר מוסגר);
סוג העולה מתחלק לשלושה מינים: (א) מן הבקר א:ג; (ב) ואם מן הצאן א:י; (ג) ואם מן העוף א:ל"ד.
וכן סוג השלמים הוא משני מינים: (א) אם מן הבקר א:ג; (ב) ואם מן הצאן ג:ו (האחרון הוא שוב: א) כשב ג:ז; (ב) עז ג:ל"ב).
מכאן מוכח, כי ואם מן העוף הוא הניגוד למן הבקר א:ג ולמן הצאן א:י, ולעומת זה אין א:ב מדבר עדיין על עולה במיוחד, כי אם בכל מיני קרבנות נדבה שעליהם מדובר כאן, היינו על עולה ושלמים. ולפי זה נאמר: אדם כי יקריב מכס קרבן לה', מן הבהמה, כלומר מן הבקר ומן הצאן, תקריבו קרבנכם. כאן ניתן חוק כללי שכולל עולה ושלמים יחד. את שניהם אפשר להביא מן הבהמה, היינו מן הבקר ומן הצאן. על העוף אין כאן מקום לדבר, כי את העוף אפשר להקריב רק עולה (ועל כן כתוב באמת בפסוק יד: ואם מן העוף עולה קרבנו). אילו היה העוף כשר אף לשלמים, היה הפסוק מסוגגן באופן כזה: אדם כי יקריב מכס וגו' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן ומן העוף וגו'. יוצא, איפוא, מכאן בוודאות, כי מן הבהמה נמשך בהכרח אל הפסוק השני.